

Η Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων PISA 2022 στα Ελληνικά Μέσα: Συγκριτική Ανάλυση

<https://doi.org/10.69685/BGTZ1253>

Ενέ Χριστίνα-Ντιάνα

Σύμβουλος Εκπαίδευσης, Δ.Δ.Ε. Ανατολικής Θεσσαλονίκης
christinaene@hotmail.com

Κεχαγιάς Κωνσταντίνος

Σύμβουλος Εκπαίδευσης, Δ.Δ.Ε. Δυτικής Θεσσαλονίκης
kkecha@gmail.com

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο ο Ελληνικός διαδικτυακός τύπος παρουσιάζει και διαπραγματεύεται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης PISA 2022. Επιδιώκει να απαντήσει στα ερωτήματα: (α) Πώς παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αυτά; (β) Ποια θέματα, αφηγήσεις και πλαίσια κυριαρχούν στην κάλυψη; και (γ) Ποιες ομοιότητες/διαφορές υπάρχουν συγκριτικά με αντίστοιχες διεθνείς πρακτικές; Εφαρμόστηκε μεικτή μεθοδολογική προσέγγιση, συνδυάζοντας ποσοτική και ποιοτική ανάλυση περιεχομένου σε 177 δημοσιεύματα από τον Μάιο του 2023 έως τον Ιούλιο του 2024. Τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η κάλυψη υπακούει στις αρχές της «Λογικής των Μέσων», με κυρίαρχα χαρακτηριστικά την έμφαση στις εθνικές κατατάξεις, την υιοθέτηση αρνητικής πλαισίωσης, και τη γεγονο-κεντρική προσέγγιση. Στον διάλογο συμμετέχουν σχεδόν αποκλειστικά επαγγελματίες των ΜΜΕ. Αναδεικνύεται η σχεδόν παντελής απουσία κριτικής στάσης απέναντι στην ίδια την PISA. Σε αντίθεση με τις διεθνείς τάσεις, η σύνδεση των αποτελεσμάτων με την οικονομική ανταγωνιστικότητα της χώρας είναι σχεδόν απύσχη.

Λέξεις κλειδιά: PISA, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Ανάλυση Περιεχομένου, Εκπαιδευτική Πολιτική, Διαδικτυακός Τύπος

Εισαγωγή

Ο κεντρικός σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η συστηματική καταγραφή και η κριτική ανάλυση του δημόσιου διαλόγου που αναπτύσσεται γύρω από την αξιολόγηση PISA (Programme for International Student Assessment) στα Ελληνικά γραπτά διαδικτυακά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Το ερευνητικό ενδιαφέρον πηγάζει από την αναγνώριση του καίριου ρόλου που διαδραματίζουν τα ΜΜΕ ως διαμεσολαβητές της πληροφορίας και διαμορφωτές της κοινής γνώμης. Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα ΜΜΕ αναπαριστούν τις επιδόσεις των μαθητών είναι θεμελιώδους σημασίας, καθώς μπορεί να επηρεάσει τις πολιτικές συζητήσεις και να κατευθύνει εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις.

Η διεθνής ακαδημαϊκή έρευνα καταδεικνύει ότι η επιρροή της PISA δεν πηγάζει άμεσα από τα αποτελέσματά της, αλλά κατασκευάζεται ενεργά από τα ΜΜΕ, τα οποία λειτουργούν ως φίλτρα που επιλέγουν, ερμηνεύουν και πλαισιώνουν τις πληροφορίες. Η κάλυψη σε διεθνές επίπεδο χαρακτηρίζεται από την πρωτοκαθεδρία των εθνικών κατατάξεων, τις οποίες τα ΜΜΕ παρουσιάζουν ως αθλητικό ανταγωνισμό με «νικητές» και «ηττημένους». Συχνά, οι χαμηλές επιδόσεις πλαισιώνονται με όρους κρίσης, σοκ και εθνικής παρακμής, ενώ συνδέονται με την οικονομική ανταγωνιστικότητα του έθνους. Παράλληλα, οι μεθοδολογικοί περιορισμοί και οι κριτικές προσεγγίσεις της PISA σπάνια λαμβάνουν προσοχή, ενώ η υποδοχή και ερμηνεία των αποτελεσμάτων διαμορφώνεται από τα εθνικά πλαίσια και τις τοπικές ανησυχίες.

Η παρούσα μελέτη συμβάλλει στην περιορισμένη ελληνική βιβλιογραφία για το θέμα, εστιάζοντας στον κυρίαρχο πλέον διαδικτυακό τύπο, αναλύοντας τα πιο πρόσφατα δεδομένα

της PISA 2022 και παρέχοντας μια επικαιροποιημένη συγκριτική οπτική της κάλυψης σε σχέση με τις διεθνείς πρακτικές.

Η εργασία δομείται ως εξής: Αρχικά, διατυπώνονται τα ερευνητικά ερωτήματα και παρουσιάζεται η αξιολόγηση PISA, τα χαρακτηριστικά της, η ακαδημαϊκή κριτική που έχει δεχθεί και η επίδρασή της στην εκπαιδευτική πολιτική. Στη συνέχεια, αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης, που βασίζεται στη Θεωρία της Λογικής των Μέσων, και περιγράφεται η μεθοδολογία της ανάλυσης περιεχομένου που ακολουθήθηκε. Ακολούθως, παρουσιάζονται τα αναλυτικά ευρήματα της έρευνας. Η εργασία ολοκληρώνεται με τη σύγκριση των ευρημάτων με τις διεθνείς πρακτικές και τα συμπεράσματα της μελέτης.

Ερευνητικά Ερωτήματα

Το ερευνητικό ενδιαφέρον εδράζεται στην αναγνώριση του καίριου ρόλου των MME ως διαμεσολαβητών της πληροφορίας και διαμορφωτών της κοινής γνώμης. Η κατανόηση αυτών των διαδικασιών είναι θεμελιώδους σημασίας, καθώς η αναπαράσταση των επιδόσεων στα MME μπορεί να επηρεάσει τις πολιτικές συζητήσεις και να κατευθύνει τις μεταρρυθμίσεις. Προς αυτή την κατεύθυνση, η παρούσα έρευνα επιδιώκει να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Πώς παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της PISA 2022 τα Ελληνικά Μέσα Ενημέρωσης;
- Ποια θέματα, αφηγήσεις (narratives) και πλαίσια ερμηνείας (frames) συνδέονται κατά κύριο λόγο με τα αποτελέσματα της PISA στην κάλυψη των Ελληνικών MME;
- Ποιες ομοιότητες και διαφορές εντοπίζονται στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της PISA από τα Ελληνικά MME συγκριτικά με αντίστοιχες πρακτικές σε διεθνές επίπεδο;

Η αξιολόγηση PISA

Η παρούσα ενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση της διεθνούς αξιολόγησης PISA, η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο της μελέτης. Η ενότητα αναπτύσσεται σε τέσσερα μέρη. Αρχικά, παρουσιάζονται τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του προγράμματος, όπως ο πληθυσμός-στόχος, η φιλοσοφία και η μεθοδολογία του. Στη συνέχεια, εξετάζεται η κριτική που της ασκείται, με έμφαση σε μεθοδολογικούς και ερμηνευτικούς περιορισμούς και αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να επιδράσει στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής. Η ενότητα ολοκληρώνεται με την εξέταση της σχέσης μεταξύ των επιδόσεων στην PISA και της οικονομικής ανάπτυξης.

Χαρακτηριστικά

Η PISA (Programme for International Student Assessment) είναι μια διεθνής αξιολόγηση μεγάλης κλίμακας του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) που διεξάγεται κάθε τρία χρόνια από το 2000 (OECD, χ.χ.). Τα βασικά της χαρακτηριστικά της είναι:

Πληθυσμός & Φιλοσοφία: Αξιολογεί την ικανότητα 15χρονων μαθητών/τριών να εφαρμόζουν γνώσεις τους σε σενάρια «πραγματικού κόσμου». Στον κύκλο του 2022 συμμετείχαν περίπου 690.000 μαθητές από 81 χώρες.

Γνωστικά Πεδία: Επικεντρώνεται σε τρία βασικά πεδία, την κατανόηση κειμένου, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες, ενώ συχνά προσθέτει επιπλέον τομείς, όπως η Δημιουργική Σκέψη το 2022.

Βαθμολόγηση: Χρησιμοποιεί στατιστικά μοντέλα Item Response Theory (IRT) (Baker, 2001) και κλίμακα που επιτρέπει τη διαχρονική σύγκριση των επιδόσεων (Okubo, 2021).

Κοινωνικοοικονομικό Πλαίσιο: Συλλέγει δεδομένα για το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών μέσω ερωτηματολογίων, με σκοπό την ανάλυση των συσχετίσεων μεταξύ κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και επιδόσεων.

Κριτική

Παρά την εξέχουσα θέση της στη σύγκριση των εκπαιδευτικών συστημάτων, η PISA έχει δεχθεί σημαντική κριτική, κυρίως ως προς τη μεθοδολογία, τα ερμηνευτικά πλαίσια και τις επιπτώσεις της στην εκπαιδευτική πολιτική.

Μεθοδολογικοί Περιορισμοί: Αρκετοί μελετητές έχουν αμφισβητήσει τις μεθοδολογικές βάσεις της PISA. Οι Kreiner και Christensen (2014) εντόπισαν πιθανές παραβιάσεις των στατιστικών μοντέλων. Οι πολύπλοκες διαδικασίες δειγματοληψίας και οι στατιστικές προσαρμογές ενδέχεται να εισάγουν μεροληψίες που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς στην αναφορά των αποτελεσμάτων (Goldstein, 2017).

Πολιτισμική Εγκυρότητα και Μεροληψία: Η διαπολιτισμική εγκυρότητα των αξιολογήσεων PISA έχει επίσης αμφισβητηθεί. Ζητήματα μετάφρασης και πολιτισμικές διαφορές στην ερμηνεία των ερωτήσεων μπορεί να εισάγουν αποκλίσεις από την παραδοχή της ισοδυναμίας των θεμάτων (Feniger & Lefstein, 2014; Zhao, 2020).

Περιοριστικός Ορισμός της Εκπαιδευτικής Ποιότητας: Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι το πλαίσιο αξιολόγησης της εκπαιδευτικής ποιότητας που υιοθετεί η PISA είναι περιοριστικό λόγω της εστίασης σε μετρήσιμα γνωστικά αποτελέσματα τριών γνωστικών πεδίων (Sjoberg, 2015).

Ανεπαρκής Συνεκτίμηση Τοπικών Παραγόντων: Μια επιπλέον κριτική αφορά τον τρόπο με τον οποίο η PISA συσχετίζεται με τοπικούς παράγοντες. Ενώ συλλέγονται δημογραφικά δεδομένα, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων συχνά δε λαμβάνει επαρκώς υπόψη τα πολύπλοκα κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά πλαίσια στα οποία συμβαίνει η μάθηση (Auld & Morris, 2016).

Επίδραση στην Εκπαιδευτική Πολιτική

Η βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η PISA επηρεάζει την εκπαιδευτική πολιτική μέσω μηχανισμών «ήπιας διακυβέρνησης» (soft governance) (Grek, 2009). Οι κυβερνήσεις και οι φορείς χάραξης πολιτικής αξιοποιούν τα αποτελέσματα με διάφορους τρόπους:

Συγκριτική Αξιολόγηση: Τα δεδομένα και οι κατατάξεις της PISA δημιουργούν ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον που ωθεί σε μεταρρυθμίσεις (Grek, 2009).

Διαμόρφωση Ατζέντας: Οι χαμηλές επιδόσεις μπορούν να τοποθετήσουν τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις ψηλά στην πολιτική ατζέντα (Carvalho, 2012; Carvalho & Costa, 2015; Jude & Teltemann, 2021).

Νομιμοποίηση Πολιτικής: Τα αποτελέσματα χρησιμοποιούνται συχνά για τη νομιμοποίηση ήδη ειλημμένων πολιτικών αποφάσεων (Baird κ.ά., 2016; Cantley, 2019; Carvalho & Costa, 2015; Fischman κ.ά., 2019).

Δανεισμός Πολιτικής: Οι χώρες συχνά ενθαρρύνονται να «δανειστούν» πρακτικές από συστήματα με υψηλές επιδόσεις, τις λεγόμενες «κοινωνίες αναφοράς» (reference societies) (Breakspear, 2012; Feniger & Lefstein, 2014).

PISA και Οικονομική Ανάπτυξη

Ένα από τα βασικά επιχειρήματα του ΟΟΣΑ σχετικά με τη σημασία της PISA είναι η σύνδεση των επιδόσεων με τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη (Hanushek & Woessmann, 2010). Η θεωρία του «κεφαλαίου γνώσης» υποστηρίζει ότι οι γνωστικές δεξιότητες που μετρά η PISA αποτελούν εθνικό περιουσιακό στοιχείο που οδηγεί σε οικονομική ανάπτυξη.

Ωστόσο, η σχέση αυτή αμφισβητείται. Αν και κάποιες μελέτες υποστηρίζουν ότι βελτίωση των επιδόσεων συνδέεται με σημαντική αύξηση του ΑΕΠ (Hanushek & Woessmann, 2011), η κριτική σε αυτή τη σύνδεση είναι έντονη:

Αντιφατικά Ευρήματα: Μελέτες δε βρήκαν στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της βελτίωσης των επιδόσεων PISA και της αύξησης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Szécsi & Szunomár, 2024; Feniger & Atia, 2018; Sarid κ.ά., 2016).

Μεθοδολογικές Προκλήσεις: Η σχέση μπορεί να είναι αντίστροφη (πλουσιότερες χώρες επενδύουν περισσότερο στην εκπαίδευση με αποτέλεσμα καλύτερα αποτελέσματα), ενώ συχνά παραλείπονται άλλοι σημαντικοί παράγοντες, όπως η ποιότητα των θεσμών και η

πολιτική σταθερότητα (Blass κ.ά., 2023; Komatsu & Rappleye, 2021; Szécsi & Szunomár, 2024).

Συμπερασματικά, η βιβλιογραφία καταδεικνύει μια σύνθετη και ανομοιογενή σχέση, υποστηρίζοντας ότι οι γνωστικές δεξιότητες από μόνες τους ενδέχεται να μην επαρκούν για την πρόκληση οικονομικής ανάπτυξης.

Θεωρητικό υπόβαθρο

Θεωρία Λογικής των Μέσων

Η Θεωρία της Λογικής των Μέσων (Media Logic), αναλύει το πώς οι συμβάσεις των μέσων ενημέρωσης διαμορφώνουν την παρουσίαση της πληροφορίας και επηρεάζουν την αντίληψη του κοινού. Η προσαρμογή των κοινωνικών θεσμών σε αυτές τις ανάγκες ονομάζεται διαμεσολάβηση (mediatisation) (Altheide & Snow, 1979).

Οι βασικοί μηχανισμοί είναι:

Καθορισμός της Ατζέντας (Agenda Setting): Αναφέρεται στην επιρροή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης μέσω της έμφασης σε κάποια θέματα και αποσιώπηση κάποιων άλλων (McCombs & Shaw, 1972; Iyengar & Kinder, 2010).

Πλαισίωση (Framing): Η επιλογή και ανάδειξη ορισμένων πτυχών των γεγονότων για την προώθηση μιας συγκεκριμένης ερμηνείας, όπως το πλαίσιο της «κρίσης» (Barnett, 2002; Entman, 1993; Iyengar, 1994; Scheufele & Tewksbury, 2007; Ursell, 2001).

Ειδησεογραφική Αξία (Newsworthiness): Η ανάδειξη των γεγονότων σε ειδήσεις γίνεται βάσει κριτηρίων όπως οι «κακές ειδήσεις» ή η εμπλοκή της ελίτ (Galtung & Ruge, 1965). Τα αποτελέσματα της PISA πληρούν αρκετά από αυτά τα κριτήρια (S. C. Grey, 2020, σελ. 82–111).

Τίτλοι (Headlines): Λειτουργούν ως κρίσιμος παράγοντας προσέλκυσης της προσοχής του κοινού και πύλη εισόδου στο περιεχόμενο, καθώς συχνά είναι το μόνο τμήμα μιας ειδήσεως που διαβάζεται (Dor, 2003; Thøgersmarten & Bell, 1994; Chyi & McCombs, 2004).

Κύρος (Standing/Voice): Η νομιμότητα και η εξουσία που τα ΜΜΕ προσδίδουν σε συγκεκριμένα άτομα ή θεσμούς, ενισχύοντας τη φωνή τους στον δημόσιο διάλογο (Gitlin, 2003; Tuchman, 1978).

Ανάλυση Περιεχομένου

Η ανάλυση περιεχομένου (content analysis) είναι μια ερευνητική τεχνική που κωδικοποιεί συστηματικά μεγάλο όγκο κειμένων σε κατηγορίες περιεχομένου, βάσει ρητών κανόνων (Krippendorff, 2018; Schreier, 2012). Χρησιμοποιείται για την ανάλυση της παρουσίας, του νοήματος και των σχέσεων συγκεκριμένων λέξεων ή θεμάτων και επιτρέπει στους ερευνητές να ερμηνεύουν πληροφορίες με δομημένο τρόπο.

Η μέθοδος περιλαμβάνει δύο βασικές προσεγγίσεις:

Ποσοτική ανάλυση: Εστιάζει στην καταμέτρηση και τη συχνότητα εννοιών για τον εντοπισμό τάσεων σε μεγάλα σύνολα δεδομένων.

Ποιοτική ανάλυση: Εστιάζει στην ερμηνεία του νοήματος και των υποκείμενων θεμάτων στα δεδομένα μέσω της κωδικοποίησης σε κατηγορίες.

Τα πλεονεκτήματά της μεθόδου περιλαμβάνουν τη συστηματικότητα και τη δυνατότητα ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων. Στους περιορισμούς συγκαταλέγονται η πιθανή υποκειμενικότητα της κωδικοποίησης και η απώλεια του επικοινωνιακού πλαισίου στις ποσοτικές αναλύσεις.

Επισκόπηση της βιβλιογραφίας

Η ακαδημαϊκή έρευνα υποδεικνύει ότι η επιρροή της PISA δεν πηγάζει άμεσα από τα αποτελέσματά της, αλλά κατασκευάζεται ενεργά από τα ΜΜΕ. Τα μέσα λειτουργούν ως φίλτρα που ερμηνεύουν, επιλέγουν και πλαισιώνουν τις πληροφορίες, διαμορφώνοντας έτσι τον τελικό αντίκτυπο της έρευνας (S. Grey & Morris, 2018; Saraisky, 2016a).

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά αυτής της κάλυψης είναι:

Η Πρωτοκαθεδρία των Κατατάξεων και των Συγκρίσεων: Πολλές μελέτες δείχνουν ότι τα ΜΜΕ δίνουν έμφαση στις εθνικές κατατάξεις της PISA, παρουσιάζοντάς τις ως αθλητικό ανταγωνισμό με «νικητές» και «ηττημένους». Αυτή η πλαισίωση ενισχύεται από τη σύγκριση με συγκεκριμένες «κοινωνίες αναφοράς», που προβάλλονται ως πρότυπα εκπαιδευτικής επιτυχίας (Baroutsis & Lingard, 2017; Figazzolo, 2009; Jang, 2023; Sjøberg & Jenkins, 2022).

Αφηγήσεις Κρίσης, Σοκ και Παρακμής: Τα ΜΜΕ συχνά πλαισιώνουν τις χαμηλές επιδόσεις της PISA με όρους κρίσης και εθνικής παρακμής, προκαλώντας το φαινόμενο του «σοκ PISA» (Baroutsis & Lingard, 2018; Sjøberg & Jenkins, 2022; Takayama, 2008; Waldow, 2009).

Σύνδεση της PISA με την Οικονομική Ανταγωνιστικότητα και την Πολιτική: Τα αποτελέσματα της PISA πλαισιώνονται συχνά από τα ΜΜΕ ως κρίσιμοι δείκτες της τρέχουσας και μελλοντικής οικονομικής ανταγωνιστικότητας ενός έθνους. Οι χαμηλές επιδόσεις παρουσιάζονται ως απειλή για το οικονομικό μέλλον και συνοδεύονται από ρητές ή σιωπηρές εκκλήσεις για πολιτική δράση και εκπαιδευτική μεταρρύθμιση (Campbell, 2021; Sjøberg, 2015; Figazzolo, 2009; Jang, 2023).

Περιορισμένη Κάλυψη Αποχρώσεων και Κριτικής: Η εστίαση των ΜΜΕ στις κατατάξεις και τις αφηγήσεις κρίσης οδηγεί στην παράβλεψη σημαντικών πτυχών της PISA. Μεθοδολογικοί περιορισμοί σπάνια συζητούνται, ενώ κρίσιμα δεδομένα σχετικά με την ισότητα και την ευημερία των μαθητών λαμβάνουν ελάχιστη προσοχή (S. Grey & Morris, 2018; Jang, 2023; Sjøberg, 2015).

Επιρροή των Εθνικών Πλαισίων: Η υποδοχή, η ερμηνεία και η αναπαράσταση της PISA στα ΜΜΕ διαμορφώνονται από τα εθνικά πλαίσια. Τα αποτελέσματα φιλτράρονται μέσω υφιστάμενων πολιτικών συζητήσεων, πολιτισμικών αξιών και της δομής του εθνικού συστήματος ΜΜΕ. Επομένως, η PISA συχνά λειτουργεί ως «οθόνη προβολής» πάνω στην οποία προβάλλονται τοπικές ανησυχίες και ατζέντες (Jang, 2023; Saraisky, 2016b; Takayama, 2008).

Συνολικά, η βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι η κάλυψη της PISA από τον διεθνή τύπο χαρακτηρίζεται από υπεραπλούστευση, εντυπωσιασμό και έλλειψη κριτικής στάσης, συμβάλλοντας σε προβληματικούς τρόπους χρήσης των αποτελεσμάτων στις δημόσιες και πολιτικές συζητήσεις.

Η προηγούμενη έρευνα για την Ελλάδα είναι περιορισμένη. Μελέτη των Tsakiris και Nikita (2017) που αφορά την κάλυψη από τα έντυπα ΜΜΕ την περίοδο 2000-2011, διαπίστωσε ότι υπήρχαν σχεδόν αποκλειστικά αρνητικοί τίτλοι και εστίαση στη παρουσίαση των επιδόσεων καθώς, επίσης, ότι τα άρθρα ήταν γραμμένα σχεδόν αποκλειστικά από δημοσιογράφους. Ως κύριοι παράγοντες για τις χαμηλές επιδόσεις αναφέρονταν η απουσία κριτικής σκέψης των μαθητών και οι διδακτικές πρακτικές.

Επιδόσεις της Ελλάδας στην PISA 2022

Η επίδοση της Ελλάδας στην PISA παρουσιάζει σταθερά πτωτική πορεία, ιδιαίτερα μετά το 2009. Το χάσμα μεταξύ της χώρας και του μέσου όρου του ΟΟΣΑ διευρύνεται και στα τρία εξεταζόμενα πεδία (OECD, 2023). Οι επιδόσεις στον κύκλο του 2022 είναι:

Βασικά Γνωστικά Πεδία: Η χώρα κατέλαβε τη 41η-44η θέση, με τις επιδόσεις να υπολείπονται σημαντικά του μέσου όρου του ΟΟΣΑ. Η Ελλάδα είχε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών με χαμηλές επιδόσεις (47% στα Μαθηματικά έναντι 31% του Μ.Ο. ΟΟΣΑ) και εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό μαθητών με υψηλές επιδόσεις (1-2% έναντι 7-9% του Μ.Ο. ΟΟΣΑ).

Δημιουργική Σκέψη: Η επίδοση της Ελλάδας ήταν, επίσης, σημαντικά χαμηλότερη από τον μέσο όρο το ΟΟΣΑ, 27 έναντι 33 μονάδων, με μόλις το 9% των μαθητών να πετυχαίνει κορυφαίες επιδόσεις, ποσοστό που αντιστοιχεί στο ένα τρίτο του μέσου όρου του ΟΟΣΑ (27%).

Κοινωνικοοικονομική Επίδραση: Παρά τη σαφή συσχέτιση επίδοσης και κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου, το χάσμα μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων

μαθητών ήταν μικρότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (76 έναντι 93 μονάδων). Αξιοσημείωτο είναι ότι το 12% των μαθητών από μειονεκτικό περιβάλλον πέτυχε κορυφαίες επιδόσεις, ποσοστό υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (10%).

Μεθοδολογία

Για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων υιοθετήθηκε μια μεικτή μεθοδολογική προσέγγιση που συνδύασε ποσοτική και ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Συλλέχθηκε ένα σώμα (corpus) 177 δημοσιευμάτων από τον ελληνικό διαδικτυακό τύπο, που κάλυπταν την περίοδο από τις 10 Μαΐου 2023 έως τις 7 Ιουλίου 2024. Η συλλογή έγινε μέσω της μηχανής αναζήτησης Google και των ενσωματωμένων μηχανών αναζήτησης 80 ειδησεογραφικών ιστοσελίδων

Για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων υιοθετήθηκε μια μεικτή μεθοδολογική προσέγγιση που συνδύασε ποσοτική ανάλυση περιεχομένου με ποιοτική θεματική ανάλυση περιεχομένου. Συλλέχθηκε ένα σώμα (corpus) 177 δημοσιευμάτων από τον ελληνικό διαδικτυακό τύπο, που κάλυπταν την περίοδο από τις 10 Μαΐου 2023 έως τις 7 Ιουλίου 2024. Η συλλογή έγινε μέσω της μηχανής αναζήτησης Google και των ενσωματωμένων μηχανών αναζήτησης 80 ειδησεογραφικών ιστοσελίδων (Δημοφιλείς ελληνικές ιστοσελίδες | greek-sites.gr, χ.χ.). Για την ανάλυση των 177 δημοσιευμάτων, αναπτύχθηκε ένα λεπτομερές, σύστημα κωδικοποίησης, το οποίο βασίστηκε σε προηγούμενες προσεγγίσεις (Saraisky, 2016a, 2016b; Jang, 2023; Santos κ.ά., 2022; Baroutsis & Lingard, 2022; Tsakiris & Nikita, 2017) και προσαρμόστηκε στις ιδιαιτερότητες του ελληνικού διαδικτυακού τύπου. Η ποιοτική ανάλυση εστίασε στον εντοπισμό και την ερμηνεία των κυρίαρχων θεματικών αξόνων, πλαισίων (frames) και αφηγήσεων (narratives) στα δημοσιεύματα. Δε χρησιμοποιήθηκε εξειδικευμένο λογισμικό, πέρα από spreadsheet.

Κωδικοποίηση Περιεχομένου

Υιοθετήθηκε ιεραρχική λογική, όπου οι κατηγορίες ανωτέρου επιπέδου αναλύονται σε περισσότερες, όχι υποχρεωτικά αμοιβαία αποκλειόμενες, υποκατηγορίες. Οι ανώτερου επιπέδου κατηγορίες είναι οι εξής:

Πρόελευση δημοσιεύματος: Περιλαμβάνει στοιχεία όπως το μέσο δημοσίευσης και την ημερομηνία.

Στοιχεία συγγραφέα: Καταγράφει αν το άρθρο είναι ανυπόγραφο ή επώνυμο, καθώς και το επάγγελμα του συγγραφέα, επιτρέποντας την εξαγωγή συμπερασμάτων για τη συμμετοχή κοινωνικών ομάδων στον δημόσιο διάλογο.

Στοιχεία περιεχομένου: Εντάσσει το άρθρο σε γενικές κατηγορίες, όπως παρουσίαση αποτελεσμάτων ή έκφραση γνώμης.

Δημοσιεύματα αναφοράς: Καταγράφει εάν το δημοσίευμα στηρίζεται ή αναπαράγει κάποιο άλλο, αναδεικνύοντας τα κείμενα-κλειδιά που διαμόρφωσαν τη δημόσια συζήτηση.

Υπαρξη και είδος δεδομένων: Καταγράφει τη χρήση γραφημάτων, πινάκων ή αριθμητικών αναφορών, ως ένδειξη προσπάθειας τεκμηρίωσης.

Αιτιολόγηση/Συνέπειες/Προτάσεις βελτίωσης: Μια σύνθετη κατηγορία που καταγράφει τις απόψεις σχετικά με τις αιτίες των αποτελεσμάτων, τις αναμενόμενες συνέπειες και τις προτάσεις που κατατίθενται.

Τόνος τίτλου: Κατηγοριοποιεί τον τίτλο ως αρνητικό, θετικό ή ουδέτερο.

Οικονομική διάσταση: Διερευνά αν γίνεται σύνδεση των αποτελεσμάτων με τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη.

Κοινωνίες αναφοράς και ανταγωνίστριες: Καταγράφει την αναφορά άλλων χωρών ως πρότυπα προς μίμηση ή ως πιθανούς ανταγωνιστές.

Ομιλητές (Speakers): Αναλύει την αναφορά σε συγκεκριμένα δημόσια πρόσωπα, η οποία προσδίδει κύρος στο άρθρο και ενισχύει τη φωνή των προσώπων αυτών.

Διασφάλιση Αξιοπιστίας

Για να διασφαλισθεί η αξιοπιστία της μελέτης, ένα μέρος που αποτελούνταν από 30 τυχαία επιλεγμένα δημοσιεύματα εξετάστηκε και κωδικοποιήθηκε ανεξάρτητα από δεύτερο ερευνητή. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν σε συμφωνία με τα αποτελέσματα των βασικών ερευνητών σε ποσοστό 92%.

Χαρακτηριστικά των δημοσιευμάτων

Η ανάλυση ανέδειξε τα ακόλουθα βασικά ευρήματα για κάθε βασική κατηγορία:

Προέλευση και Χρονική Κατανομή: Η ανάλυση της προέλευσης των 177 δημοσιευμάτων έδειξε ότι σχετική αρθρογραφία υπήρξε σε 80 διαφορετικά διαδικτυακά μέσα. Ωστόσο, η κάλυψη ήταν άνισα κατανεμημένη, με τη συστηματική ενασχόληση να συγκεντρώνεται σε λίγα μέσα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Κατανομή Αρθρογραφίας στα Διαδικτυακά Μέσα

Κατηγορία Μέσων	Αριθμός	Παρατηρήσεις
Σύνολο Μέσων με Αρθρογραφία για PISA	80	
Μέσα με ≥ 4 Άρθρα	13	Υποδηλώνει συστηματική κάλυψη
Υψηλής Επισκεψιμότητας Μέσα ΧΩΡΙΣ Άρθρα	13	Εγείρει ερωτήματα για κριτήρια επιλογής

Συγγραφείς: Η ανάλυση της ταυτότητας των συγγραφέων των 177 δημοσιευμάτων αποκάλυψε ότι ο δημόσιος διάλογος για την PISA, όπως αποτυπώνεται στα υπό εξέταση μέσα, διαμορφώνεται σχεδόν αποκλειστικά από επαγγελματίες των ΜΜΕ. Ο Πίνακας 2 συνοψίζει την κατανομή των άρθρων ανάλογα με την ιδιότητα του συγγραφέα.

Πίνακας 2: Κατανομή Άρθρων ανά Ιδιότητα Συγγραφέα

Επάγγελμα/Ιδιότητα Συγγραφέα	Αριθμός Άρθρων	Ποσοστό (%)
Ομάδα Σύνταξης (Ανυπόγραφα)	100	56,5
Δημοσιογράφος	65	36,7
Ακαδημαϊκός/Ερευνητής	3	1,7
Εκπαιδευτικός	3	1,7
Πολιτικό Πρόσωπο	2	1,1
Γραφείο Διασύνδεσης Πανεπιστημίου	1	0,6
Συνδικαλιστής (προσωπική άποψη)	1	0,6
Πολιτικό Κόμμα	1	0,6
Εκπαιδευτική Συνδικαλιστική οργάνωση (επίσημη θέση)	1	0,6
Σύνολο	177	100

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, η συντριπτική πλειοψηφία των άρθρων (πάνω από 93%) προέρχεται είτε από τις συντακτικές ομάδες των μέσων (ουσιαστικά ανυπόγραφα) είτε από επαγγελματίες δημοσιογράφους. Αντίθετα, η συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας και των εν ενεργεία εκπαιδευτικών ως συγγραφείς είναι ελάχιστη (1,7% για κάθε ομάδα). Αξιοσημείωτη είναι επίσης η απουσία άρθρων που να υπογράφονται από τις κεντρικές συνδικαλιστικές ομοσπονδίες της εκπαίδευσης (ΔΟΕ, ΟΛΜΕ).

Είδος Άρθρου: Τα άρθρα που παρουσίαζαν αποτελέσματα (κύριων πεδίων ή δημιουργικής σκέψης) και τα άρθρα που εξέφραζαν άποψη ήταν σχεδόν ισάριθμα (54,8% αντίστοιχα), με σημαντική επικάλυψη μεταξύ των δύο κατηγοριών.

Δημοσιεύματα Αναφοράς: Η ανάλυση έδειξε ότι ένα σημαντικό ποσοστό των άρθρων, 71 από τα 177 (40,1%), σχολιάζει ή/και αναπαράγει άρθρα ή κείμενα τα οποία αναδείχθηκαν σε

κομβικά για τη δημόσια συζήτηση. Αυτά τα κείμενα, τα οποία ονομάζουμε «δημοσιεύματα αναφοράς», φαίνεται να έθεσαν την ατζέντα (agenda setting) της συζήτησης για την PISA, λειτουργώντας ως πολλαπλασιαστές συγκεκριμένων μηνυμάτων. Ο Πίνακας 3 παρουσιάζει τα κυριότερα δημοσιεύματα αναφοράς και την απήχυσή τους, μετρούμενη από τον αριθμό των άρθρων που αναφέρθηκαν σε αυτά.

Πίνακας 3: Κυριότερα Δημοσιεύματα Αναφοράς και Απήχυσή τους

Δημοσίευμα Αναφοράς	Αριθμός Αναφορών	Ποσοστό (%)
Ανακοίνωση ΙΕΠ (Δημιουργική Σκέψη)	17	9,6
Δημοσίευμα Γ. Πανάρετου (πρώην Υφυπ. Παιδείας)	12	6,8
Άρθρο Χ. Σοφianoπούλου (πρώην συντονίστρια PISA)	11	6,2
9ο Οικονομικό Φόρουμ Δελφών	10	5,6
Δελτίο Τύπου Συνδέσμου Ιδιωτικών Σχολείων	9	5,1
Άρθρο/Συνέντευξη Α. Schleicher (ΟΟΣΑ)	9	5,1
Σύνολο Άρθρων που βασίζονται σε Αναφορές	71	40,1

Δεδομένα και Τεκμηρίωση: Το 30,5% των άρθρων περιείχε αριθμητικά δεδομένα πέρα από τη βασική αναφορά στην κατάταξη ή τη βαθμολογία. Το 85,2% αυτών των δεδομένων προερχόταν από επίσημες δημοσιεύσεις της PISA.

Κριτική Στάση απέναντι στην PISA: Η συντριπτική πλειοψηφία των άρθρων (84,7%) δεν συζητά την εγκυρότητα της PISA, αλλά την αποδέχεται σιωπηρά. Μόλις το 3,4% εξέφρασε κριτική στάση, εστιάζοντας κυρίως στον προσανατολισμό της αξιολόγησης στην αγορά.

Τόνος Τίτλων: Σχεδόν οι μισοί τίτλοι (46,3%) είχαν αρνητικό τόνο, ενώ το 53,6% ταξινομήθηκε ως ουδέτερο. Δεν καταγράφηκε κανένας τίτλος με αμιγώς θετικό τόνο.

Κοινωνίες Αναφοράς και Ανταγωνισμού: Η χρήση «κοινωνιών αναφοράς» (χωρών-προτύπων) ήταν περιορισμένη (μόλις στο 6,8% των άρθρων). Επίσης, περιορισμένη (6,8%) ήταν η αναφορά σε «ανταγωνίστριες κοινωνίες», με την Τουρκία να κυριαρχεί σε αυτή την κατηγορία.

Οικονομική Διάσταση: Η ρητή σύνδεση των αποτελεσμάτων της PISA με την οικονομική ανταγωνιστικότητα της χώρας ήταν σχεδόν απύσχα, καθώς εμφανίστηκε μόνο στο 1,7% των άρθρων.

Ομιλητές (Speakers): Το 26% των άρθρων περιλάμβανε αναφορές σε συγκεκριμένους ομιλητές. Οι φωνές που προβλήθηκαν ανήκαν κυρίως σε θεσμικούς παράγοντες του ΟΟΣΑ, πρώην ή νυν κυβερνητικούς αξιωματούχους, χωρίς προβολή εκπαιδευτικών ή ακαδημαϊκών.

Αιτιολόγηση Χαμηλών Επιδόσεων

Η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων (64,4%) επιχείρησε να αποδώσει τις χαμηλές επιδόσεις της Ελλάδας στην PISA σε διάφορες αιτίες. Η ανάλυση έδειξε ότι οι αιτίες αυτές κατανέμονται σε πολλαπλά επίπεδα, από το σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος έως τους μαθητές και εξωγενείς παράγοντες. Οι συχνότερα αναφερόμενες αιτίες ανά επίπεδο παρουσιάζονται στους Πίνακες 4-8.

Πίνακας 4: Αιτίες σε Επίπεδο Εκπαιδευτικού Συστήματος

Αιτία στο Επίπεδο του Εκπαιδευτικού Συστήματος	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
Προγράμματα σπουδών	48	27,1
Ανεπαρκής χρηματοδότηση	27	15,2
Πανελλαδικές εξετάσεις	22	12,4
Ανάγκη βελτίωσης διαφοροποιημένης υποστήριξης (equity)	19	10,7
Αυτονομία Σχολείων (διδασκόμενη ύλη)	18	10,2

Αυτονομία Σχολείων (πρόσληψη εκπαιδευτικών)	11	6,2
Παραπαιδεία	3	1,7
Πολυνομία	3	1,7
Μεγάλος αριθμός αναπληρωτών εκπαιδευτικών	3	1,7
Δομή Διοίκησης	1	0,6

Πίνακας 5: Αιτίες σε Επίπεδο Σχολείου

Αιτία στο Επίπεδο Σχολείου	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
Ανεπαρκείς υποδομές	21	11,9
Ανάγκη ψηφιακών τεχνολογιών στις αίθουσες	17	9,6
Ανεπαρκής αριθμός εκπαιδευτικών	12	6,8
Έλλειψη εξωδιδασκτικών δραστηριοτήτων	12	6,8
Συμμετοχή γονέων	10	5,6
Ανεπαρκής χρήση ψηφιακών τεχνολογιών	9	5,1
Αξιολόγηση σχολείου	6	3,4
Μέγεθος σχολείων	1	0,6
Απουσία διοικητικού προσωπικού	1	0,6

Πίνακας 6: Αιτίες σε Επίπεδο Εκπαιδευτικών

Αιτία στο Επίπεδο Εκπαιδευτικών	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
Ανάγκη κατάρτισης/υποστήριξης	45	25,4
Αξιολόγηση εκπαιδευτικών	20	11,3
Βελτίωση κινήτρων/μισθού	10	5,6
Ελκυστικότητα επαγγέλματος	8	4,5
Αυτονομία (διδασκτέα ύλη, υλικό)	8	4,5
Υπερβολικός φόρτος εργασίας	5	2,8
Κακές συνθήκες εργασίας	2	1,1
Υποδομές στο σχολείο (π.χ. γραφείο)	1	0,6
Γνώση PISA / Παρακίνηση μαθητών για το τεστ	1	0,6

Πίνακας 7: Αιτίες σε Επίπεδο Μαθητών

Αιτία στο Επίπεδο Μαθητών	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες	27	15,2
Υποστήριξη από τους εκπαιδευτικούς	22	12,4
Μειωμένο ενδιαφέρον	19	10,7
Κινητά τηλέφωνα	10	5,6
Πειθαρχικό πλαίσιο	4	2,3
Ελάχιστη προσπάθεια στο τεστ PISA	4	2,3
Κοινωνικά δίκτυα	3	1,7
Χαμηλό αίσθημα «ανήκειν» στο Σχολείο	2	1,1
Χαμηλή ικανοποίηση από τη ζωή	2	1,1
Αυτονομία μαθητών	1	0,6
Μεγάλος αριθμός μαθητών στις αίθουσες	1	0,6
Internet	1	0,6

Πίνακας 8: Άλλοι Παράγοντες

Άλλοι Παράγοντες	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
------------------	-----------------------	-------------

Πανδημία COVID-19	45	25,4
Πολιτική Ευθύνη	15	8,5
Διαφωνία Κομμάτων – Απουσία κοινής πολιτικής	4	2,3

Επίδραση της PISA στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Ένα από τα πιο εντυπωσιακά ευρήματα της έρευνας είναι η σχεδόν ολοκληρωτική απουσία συζήτησης σχετικά με πιθανές αρνητικές συνέπειες που μπορεί να έχει η ίδια η συμμετοχή στην PISA ή η έμφαση στα αποτελέσματά της στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Μόνο 6 άρθρα (3,4%), τα οποία εξέφραζαν γενικότερη κριτική στάση απέναντι στην αξιολόγηση, περιείχαν σχετικές αναφορές. Οι αρνητικές επιπτώσεις που αναφέρθηκαν παρουσιάζονται στον Πίνακα 9.

Πίνακας 9: Αναφερόμενες Πιθανές Αρνητικές Επιπτώσεις της PISA

Πιθανή Αρνητική Επίπτωση	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
Ανταγωνισμός/διάκριση μεταξύ Σχολείων	3	1,7
Επιδείνωση εργασιακών συνθηκών των εκπαιδευτικών	2	1,1
Υποβάθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης	1	0,6
Μείωση μόνιμων & αύξηση αναπληρωτών εκπαιδευτικών	1	0,6
Επιδείνωση συνθηκών για μαθητές από αδύναμα Κοινωνικό-οικονομικά στρώματα	1	0,6

Προτάσεις Βελτίωσης

Η συζήτηση για προτάσεις βελτίωσης των επιδόσεων της Ελλάδας στην PISA, όπως καταγράφηκε στα αναλυθέντα δημοσιεύματα, εστιάζει σχεδόν αποκλειστικά στην αναπαραγωγή των παρεμβάσεων που ανακοινώθηκαν από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) τον Ιούνιο του 2024, με αφορμή τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της Δημιουργικής Σκέψης. Ο Πίνακας 10 παρουσιάζει τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις και τη συχνότητα με την οποία αναφέρθηκαν στα δημοσιεύματα.

Πίνακας 10: Προτεινόμενες Παρεμβάσεις (Βάσει Ανακοίνωσης ΙΕΠ) και Συχνότητα Αναφορές

Προτεινόμενη Παρέμβαση	Αριθμός Δημοσιευμάτων	Ποσοστό (%)
Βάση δεδομένων θεμάτων εξετάσεων παρόμοιων με της PISA	23	13,0
Βελτίωση ψηφιακών υποδομών	21	11,9
Προσαρμογές στα προγράμματα σπουδών	21	11,9
Υποστήριξη εκπαιδευτικών (Οδηγοί και καταρτίσεις)	20	11,3
Αξιολόγηση εκπαιδευτικών και σχολείου	19	10,7

Σύγκριση με τα Διεθνή ΜΜΕ

Η σύγκριση των χαρακτηριστικών της κάλυψης από Ελληνικό τύπο σε σχέση με όσα αναφέρονται στη βιβλιογραφία αναδεικνύει ομοιότητες αλλά και σημαντικές διαφορές:

Ομοιότητες

Κυριαρχία της Λογικής των Μέσων: Η κάλυψη στην Ελλάδα, όπως και διεθνώς, διαμορφώνεται από την έμφαση στις κατατάξεις, την αρνητικότητα και την απλοποίηση.

Αφηγήσεις Κρίσης: Η πλαισίωση των αποτελεσμάτων με όρους κρίσης ή αποτυχίας είναι κοινό μοτίβο.

Περιορισμένη Κριτική στην PISA: Τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, τα ΜΜΕ σπάνια αμφισβητούν τη μεθοδολογία ή την εγκυρότητα της PISA.

Διαφορές/Ιδιαιτερότητες

Περιορισμένη Σύνδεση PISA-Οικονομίας: Σε αντίθεση με τη διεθνή τάση, η ρητή σύνδεση των αποτελεσμάτων της PISA με την οικονομική ανταγωνιστικότητα είναι σχεδόν απύσχα στην Ελληνική κάλυψη (1,7%).

Σποραδική Χρήση "Κοινωνιών Αναφοράς": Η πρακτική του "δανεισμού πολιτικής" από χώρες-πρότυπα είναι πολύ σπάνια (6,8%).

Ανάδυση "Ανταγωνιστριών Κοινωνιών": Μια ιδιαιτερότητα της Ελληνικής κάλυψης, αν και περιορισμένη, είναι η πλαισίωση του ανταγωνισμού με την Τουρκία.

Συμπεράσματα

Η ανάλυση των 177 δημοσιευμάτων ανέδειξε συγκεκριμένα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά σχετικά με την κάλυψη της PISA 2022 από τον ελληνικό διαδικτυακό τύπο.

Ποσοτικά Ευρήματα

Προέλευση: Αρθρογραφία εντοπίστηκε σε 80 διαφορετικά μέσα, αλλά μόλις 13 εξ αυτών δημοσίευσαν 4 ή περισσότερα άρθρα. 13 μεγάλα ειδησεογραφικά sites δεν είχαν καμία δημοσίευση.

Χρονική Κατανομή: Το 76,8% των δημοσιευμάτων συγκεντρώθηκε σε τέσσερις σύντομες χρονικές περιόδους, αμέσως μετά από ανακοινώσεις αποτελεσμάτων ή σχετικά συνέδρια.

Είδος Άρθρου: Η παρουσίαση αποτελεσμάτων και η έκφραση άποψης εμφανίστηκαν εξίσου συχνά (54,8% έκαστη), με σημαντική επικάλυψη μεταξύ τους.

Δημοσιεύματα Αναφοράς: Το 40,1% των άρθρων (71 άρθρα) βασίστηκε σε 6 κύρια δημοσιεύματα αναφοράς (ΙΕΠ, Πανάρετος, Σοφianoπούλου, Φόρουμ Δελφών, Σύνδεσμος Ιδιωτικών Σχολείων, Schleicher).

Κριτική στην PISA: Το 84,7% των άρθρων δεν αμφισβήτησε την εγκυρότητα της PISA. Μόνο το 3,4% εξέφρασε κριτική, εστιάζοντας στον προσανατολισμό στην αγορά.

Τόνος Τίτλων: Οι τίτλοι ήταν είτε ουδέτεροι (53,6%) είτε αρνητικοί (46,3%). Δεν υπήρξαν θετικοί τίτλοι.

Κοινωνίες Αναφοράς/Ανταγωνισμού: Η αναφοράς σε κοινωνίες αναφοράς (6,8%) και ανταγωνίστριες κοινωνίες (6,8%) (κυρίως η Τουρκία) ήταν σπάνια.

Οικονομική Διάσταση: Η ρητή σύνδεση PISA-οικονομίας ήταν σχεδόν απύσχα (1,7%).

Ομιλητές: Το 26% των άρθρων περιλάμβανε ομιλητές, κυρίως θεσμικούς παράγοντες του ΟΟΣΑ ή κυβερνητικούς αξιωματούχους.

Αιτιολόγηση: Οι συχνότερα αναφερόμενες αιτίες για τις χαμηλές επιδόσεις ήταν: Προγράμματα σπουδών (27,1%), Ανάγκη κατάρτισης/υποστήριξης εκπαιδευτικών (25,4%), Πανδημία COVID-19 (25,4%), Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες (15,2%) και Ανεπαρκής χρηματοδότηση (15,2%).

Πιθανές Αρνητικές Επιπτώσεις PISA: Συζητήθηκαν ελάχιστα (μόνο σε 6 άρθρα - 3,4%).

Ποιοτικά Ευρήματα και Ερμηνείες

Κυριαρχία "Λογικής των Μέσων": Η κάλυψη χαρακτηρίζεται από γενο-κεντρική προσέγγιση, έμφαση στις κατατάξεις, την αρνητικότητα και την απλοποίηση.

Περιορισμένη Πολυφωνία: Ο διάλογος μονοπωλείται από επαγγελματίες των ΜΜΕ και θεσμικές φωνές, με περιθωριοποίηση της ακαδημαϊκής/εκπαιδευτικής κοινότητας.

Πλαισίωση (Framing): Κυριαρχεί η αρνητική πλαισίωση ("κρίση", "αποτυχία"). Η σύγκριση γίνεται κυρίως με τον μέσο όρο ΟΟΣΑ ή την Τουρκία, παρά με χώρες-πρότυπα. Η οικονομική διάσταση είναι υποβαθμισμένη.

Κατακερματισμένη Αιτιολόγηση: Προβάλλεται ένα ευρύ αλλά αποσπασματικό φάσμα αιτιών για τις χαμηλές επιδόσεις, χωρίς συνεκτική αφήγηση και επαρκή δικαιολόγηση των απόψεων/προτάσεων.

Επιφανειακές Προτάσεις: Οι προτάσεις εστιάζουν στην αναπαραγωγή επίσημων εξαγγελιών, χωρίς βαθύτερη ανάλυση. Οι προτάσεις βελτίωσης αφορούσαν κυρίως την αναπαραγωγή των παρεμβάσεων που ανακοίνωσε το ΙΕΠ.

Αναφορές

- Altheide, D. L., & Snow, R. P. (1979). *Media Logic*. SAGE Publications.
- Auld, E., & Morris, P. (2016). PISA, policy and persuasion: Translating complex conditions into education 'best practice'. *Comparative Education*, 52(2), 202–229. <https://doi.org/10.1080/03050068.2016.1143278>
- Baird, J.-A., Johnson, S., Hopfenbeck, T. N., Isaacs, T., Sprague, T., Stobart, G., & Yu, G. (2016). On the supranational spell of PISA in policy. *Educational Research*, 58(2), 121–138. <https://doi.org/10.1080/00131881.2016.1165410>
- Baker, F. B. (2001). *The basics of item response theory*. ERIC. <https://eric.ed.gov/?id=ED458219>
- Barnett, S. (2002). Dumbing Down or Reaching Out: Is it Tabloidisation wot done it? *The Political Quarterly*, 69, 75–90. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.00193>
- Baroutsis, A., & Lingard, B. (2017). Counting and comparing school performance: An analysis of media coverage of PISA in Australia, 2000–2014. *Journal of Education Policy*, 32(4), 432–449. <https://doi.org/10.1080/02680939.2016.1252856>
- Baroutsis, A., & Lingard, B. (2018). Headlines and hashtags herald new 'damaging effects': Media and Australia's declining PISA performance. Στο *Education Research and the Media* (σελ. 27–46). Routledge.
- Baroutsis, A., & Lingard, B. (2022). A methodological approach to the analysis of PISA microblogs: Social media during the release of the PISA 2015 results. *Journal of Education Policy*, 37(6), 904–924. <https://doi.org/10.1080/02680939.2021.1937706>
- Blass, N., Debowy, M., & Weinreb, A. (2023). International exam scores and economic growth. *Taub Center for Social Policy Studies in Israel*. <https://www.taubcenter.org.il/wp-content/uploads/2023/03/International-measures-2023-ENG.pdf>
- Breakspear, S. (2012). *The Policy Impact of PISA: An Exploration of the Normative Effects of International Benchmarking in School System Performance*. OECD. <https://doi.org/10.1787/5k9fdqffr28-en>
- Campbell, J. A. (2021). The moderating effect of gender equality and other factors on PISA and education policy. *Education sciences*, 11(1), 10. <https://www.mdpi.com/2227-7102/11/1/10>
- Cantley, I. (2019). PISA and policy-borrowing: A philosophical perspective on their interplay in mathematics education. *Educational Philosophy and Theory*, 51(12), 1200–1215. <https://doi.org/10.1080/00131857.2018.1523005>
- Carvalho, L. M. (2012). The Fabrications and Travels of a Knowledge-Policy Instrument. *European Educational Research Journal*, 11(2), 172–188. <https://doi.org/10.2304/eeerj.2012.11.2.172>
- Carvalho, L. M., & Costa, E. (2015). Seeing education with one's own eyes and through PISA lenses: Considerations of the reception of PISA in European countries. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 36(5), 638–646. <https://doi.org/10.1080/01596306.2013.871449>
- Chyi, H. I., & McCombs, M. (2004). Media Salience and the Process of Framing: Coverage of the Columbine School Shootings. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 81(1), 22–35. <https://doi.org/10.1177/107769900408100103>
- Dor, D. (2003). On newspaper headlines as relevance optimizers. *Journal of pragmatics*, 35(5), 695–721. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378216602001340>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), 51–58.
- Feniger, Y., & Atia, M. (2018). Rethinking cause and effect: Analyzing economic growth and PISA scores over a period of 15 years. Στο *World Yearbook of Education 2019*. Routledge.
- Feniger, Y., & Lefstein, A. (2014). How not to reason with PISA data: An ironic investigation. *Journal of Education Policy*, 29(6), 845–855. <https://doi.org/10.1080/02680939.2014.892156>

- Figazzolo, L. (2009). *Impact of PISA 2006 on the Education Policy Debate Education International*.
- Fischman, G. E., Topper, A. M., Silova, I., Goebel, J., & Holloway, J. L. (2019). Examining the influence of international large-scale assessments on national education policies. *Journal of Education Policy*, 34(4), 470–499. <https://doi.org/10.1080/02680939.2018.1460493>
- Galtung, J., & Ruge, M. H. (1965). The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64–90. <https://doi.org/10.1177/002234336500200104>
- Gitlin, T. (2003). *The whole world is watching: Mass media in the making and unmaking of the new left*. Univ of California Press.
- Goldstein, H. (2017). Measurement and evaluation issues with PISA. Στο *The PISA effect on global educational governance* (σελ. 49–58). Routledge.
- Grek, S. (2009). Governing by numbers: The PISA ‘effect’ in Europe. *Journal of Education Policy*, 24(1), 23–37. <https://doi.org/10.1080/02680930802412669>
- Grey, S. C. (2020). *PISA, the media and the governance of education policy in England and Sweden* [PhD Thesis, UCL (University College London)]. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10090263/>
- Grey, S., & Morris, P. (2018). PISA: Multiple ‘truths’ and mediated global governance. *Comparative Education*, 54(2), 109–131. <https://doi.org/10.1080/03050068.2018.1425243>
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2010). *The high cost of low educational performance: The long-run economic impact of improving PISA outcomes*. ERIC. <https://eric.ed.gov/?id=ED511123>
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2011). The economics of international differences in educational achievement. *Handbook of the Economics of Education*, 3, 89–200. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780444534293000028>
- Iyengar, S. (1994). *Is anyone responsible?: How television frames political issues*. University of Chicago Press.
- Iyengar, S., & Kinder, D. R. (2010). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jang, S. (2023). Politics of PISA in educational agenda-setting: An analysis of the media coverage of PISA 2000-2018 in South Korea. *Oxford Review of Education*, 0(0), 1–19. <https://doi.org/10.1080/03054985.2023.2259794>
- Jude, N., & Teltemann, J. (2021). International Large-Scale Assessments–(How) Do They Influence Educational Policies and Practices? *International Perspectives on School Settings, Education Policy and Digital Strategies: A Transatlantic Discourse in Education Research*, 155.
- Komatsu, H., & Rappleye, J. (2021). Rearticulating PISA. *Globalisation, Societies and Education*, 19(2), 245–258. <https://doi.org/10.1080/14767724.2021.1878014>
- Kreiner, S., & Christensen, K. B. (2014). Analyses of Model Fit and Robustness. A New Look at the PISA Scaling Model Underlying Ranking of Countries According to Reading Literacy. *Psychometrika*, 79(2), 210–231. <https://doi.org/10.1007/s11336-013-9347-z>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, 36(2), 176–187. <https://academic.oup.com/poq/article-abstract/36/2/176/1853310>
- OECD. (2023, Δεκέμβριος 4). *PISA 2022 Results (Volume I and II) - Country Notes: Greece*. OECD. https://www.oecd.org/en/publications/2023/11/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_2fca04b9/greece_fce807f8.html
- OECD. (χ.χ.). *PISA: Programme for International Student Assessment*. OECD. Ανακτήθηκε 25 Αύγουστος 2024, από <https://www.oecd.org/en/about/programmes/pisa.html>

Okubo, T. (2021). *PISA-Based Test for Schools: International Linking Study 2020*. OECD Publishing.

Santos, Í., Carvalho, L. M., & Portugal e Melo, B. (2022). The media's role in shaping the public opinion on education: A thematic and frame analysis of externalisation to world situations in the Portuguese media. *Research in Comparative and International Education*, 17(1), 29–50. <https://doi.org/10.1177/17454999211057753>

Saraisky, N. G. (2016a). Analyzing Public Discourse: Using Media Content Analysis to Understand the Policy Process. *Current Issues in Comparative Education*, 18(1), 26–41. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1095584>

Saraisky, N. G. (2016b). Using Media Content Analysis to Understand Education Policy Context. *Current Issues in Comparative Education*, 18(1), Article 1. <https://doi.org/10.52214/cice.v18i1.11526>

Sarid, A., Eckstein, Z., & Tamir, Y. (Yael). (2016). *Do Cognitive Skills Impact Growth or Levels of GDP Per Capita?* (SSRN Scholarly Paper No. 2820080). Social Science Research Network. <https://papers.ssrn.com/abstract=2820080>

Scheufele, D. A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of communication*, 57(1), 9–20. <https://academic.oup.com/joc/article-abstract/57/1/9/4102632>

Schreier, M. (2012). *Qualitative content analysis in practice*. <https://www.torrossa.com/gs/resourceProxy?an=4913035&publisher=FZ7200>

Sjøberg, S. (2015). OECD, Pisa, and Globalization: The influence of the international assessment regime. Στο *Education Policy Perils*. Routledge.

Sjøberg, S., & Jenkins, E. (2022). PISA: A political project and a research agenda. *Studies in Science Education*, 58(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/03057267.2020.1824473>

Szécsi, D., & Szunomár, Á. (2024). PISA score as an inappropriate measure for growth? Empirical evidence from East Asia. *Society and Economy*, 46(3), 305–321. <https://doi.org/10.1556/204.2024.00004>

Takayama, K. (2008). The politics of international league tables: PISA in Japan's achievement crisis debate. *Comparative Education*, 44(4), 387–407. <https://doi.org/10.1080/03050060802481413>

Thogmartin, C., & Bell, A. (1994). The Language of News Media. *Language*, 70(3), 596. <https://doi.org/10.2307/416501>

Tsakiris, D., & Nikita, D. P. (2017). PISA in the Greek daily press: The social significations and the relationship between the Greek society and the global education policy field. *Educational Journal of the University of Patras UNESCO Chair*, 4(2), Article 2. <http://ejupunescochair.lis.upatras.gr/index.php/ejupUNESCOchair/article/view/2815>

Tuchman, G. (1978). *Making news: A study in the construction of reality*. <https://espace.library.uq.edu.au/view/UQ:735008>

Ursell, G. D. M. (2001). Dumbing down or shaping up?: New technologies, new media, new journalism. *Journalism*, 2(2), 175–196. <https://doi.org/10.1177/146488490100200204>

Waldow, F. (2009). What PISA Did and Did Not Do: Germany after the 'PISA-shock'. *European Educational Research Journal*, 8(3), 476–483. <https://doi.org/10.2304/eeerj.2009.8.3.476>

Zhao, Y. (2020). Two decades of havoc: A synthesis of criticism against PISA. *Journal of Educational Change*, 21(2), 245–266. <https://doi.org/10.1007/s10833-019-09367>

Δημοφιλείς ελληνικές ιστοσελίδες | greek-sites.gr. (χ.χ.). Ανακτήθηκε 8 Ιούνιος 2024, από <https://www.greek-sites.gr/popular>